

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської
справи та страхування

**МЕТОДИЧНІ РОЗРОБКИ
ДЛЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ**

«Туроперейтинг»

для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою Туризм
спеціальності 242 Туризм і рекреація

ПОЛТАВА-2023

Методичні розробки для виконання курсових робіт «Туроперейтинг» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою Туризм спеціальності 242 Туризм і рекреація. / Єгорова Олена, Тютюнник Юрій, Рудич Алла. Полтава : ПДАУ, 2023. 29 с.

Рецензент: Вікторія Медвідь, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського державного аграрного університету, д.е.н., професор.

Методичні розробки для виконання курсових робіт «Туроперейтинг» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою Туризм спеціальності 242 Туризм і рекреація обговорені та схвалені на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування, протокол від 01 вересня 2023 р. № 1.

Методичні розробки для виконання курсових робіт «Туроперейтинг» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою Туризм спеціальності 242 Туризм і рекреація схвалено та рекомендовано до видання Радою з якості вищої освіти спеціальності Туризм і рекреація, протокол від 01 вересня 2023 р. № 1

ЗМІСТ

	с.
Вступ.....	3
1. Загальні положення.....	5
2. Підготовка до виконання курсової роботи.....	7
3. Орієнтовна тематика курсових робіт «Туроперейтинг».....	8
4. Структура курсової роботи та методичні рекомендації щодо виконання розділів.....	10
5. Правила оформлення курсової роботи.....	14
6. Захист курсової роботи, критерії оцінювання.....	18
8. Список рекомендованих джерел.....	19
Додатки.....	21

ВСТУП

Однією з важливих складових фахової підготовки бакалаврів за освітньо-професійною програмою Туризм спеціальності 242 Туризм і рекреація є написання і захист курсової роботи «Туроперейтинг».

Курсова робота – це вид роботи, що передбачає самостійне дослідження здобувачами вищої освіти актуальних проблем і теоретичне їх викладення з метою закріплення, поглиблення та узагальнення знань, здобутих здобувачами вищої освіти за час навчання та їх застосування у процесі комплексного виконання конкретного фахового завдання.

Основною метою написання курсової роботи є закріплення теоретичного матеріалу, його систематизація, набуття студентами практичних вмінь та навичок з дисципліни «Туроперейтинг», а також вироблення навичок із розробки туристичного продукту, формування системи знань про інформаційні технології, що використовуються в сфері туризму гостинності; механізму формування пакету обслуговування, споживання та реалізації.

Завданням вивчення дисципліни «Туроперейтинг» є теоретична та практична підготовка студентів з питань:

- створення та функціонування суб'єктів туристської діяльності;
- організація взаємодії між всіма учасниками туристського ринку, нормативно-правове забезпечення співпраці;
- формування пакетних та індивідуальних програм туристського обслуговування з використанням ресурсного потенціалу дестинації (регіону, країни);
- моделювання програм туристського обслуговування за різною метою подорожей, типом клієнтури, наявних туристських атракцій;
- визначення мотивації подорожей та удосконалення процесів надання туристських послуг в пакетних турах тощо.

Курсова робота є самостійним науковим дослідженням, що передбачає ретельне опрацювання наукових джерел із теорії, методології туризму і методики наукових досліджень та спеціальної літератури, аналіз й осмислення дослідженого матеріалу, систематизацією статистичних, картографічних та інших даних.

Виконання курсової роботи «Туроперейтинг» забезпечує набуття загальних і фахових компетентностей та досягнення програмних результатів:

загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК8. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК13. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК14. Здатність працювати в команді та автономно

фахових компетентностей:

ФК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

ФК6. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

ФК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

ФК11. Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку.

ФК13. Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації.

програмних результатів:

ПР2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПР6. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

ПР9. Організувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

ПР10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

ПР13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.

Методичні розробки визначають мету і завдання курсових робіт, вказівки щодо вибору, систематизації і вивчення літератури, законодавчих та нормативних актів туроператорської діяльності, загальні вимоги щодо змісту, обсягу та оформлення курсової роботи, її захисту.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота дає змогу виявити рівень засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи.

Курсова робота має бути результатом самостійно проведеного і закінченого дослідження, мати внутрішню єдність і свідчити про володіння сучасними методами наукового пошуку, а також спроможність самостійно вирішувати теоретичні і практичні завдання.

Курсова робота – це творча самостійна робота студента, що передбачає комплексне дослідження обраної теми. Робота повинна включати аналіз літературних та інших фахових джерел, а також власні спостереження, розрахунки та пропозиції щодо розробки туристичного продукту. Курсова робота повинна бути науковою, логічно структурованою, самостійною та відповідати рівню фахової підготовки студента.

Основні вимоги до курсової роботи:

- демонструвати науковий підхід та самостійність дослідження;
- містити теоретичний аналіз проблеми, що досліджується;
- включати детальний проект туристичного маршруту та відповідні розрахунки;
- містити пропозиції щодо організації туру за заданими параметрами;
- не містити академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації;
- бути оформленою відповідно до методичних рекомендацій;
- подаватися на кафедру у встановлений графіком термін.

Робота повинна бути структурованою, де всі розділи та ілюстративний матеріал (схеми, графіки, таблиці, карти) мають бути логічно пов'язані з текстом та розміщені одразу після згадки.

У процесі підготовки і захисту курсової роботи «Туроперейтинг» здобувач вищої освіти має показати:

- здатність творчо мислити;
- володіння методами досліджень, що використовувались у роботі;
- знання та застосування сучасних методів туроперейтингу;
- володіння сучасними інформаційними технологіями здійснення досліджень та оформлення роботи;
- здатність до аналізу отриманих результатів і розробки висновків та пропозицій, уміння аргументовано їх захищати.

При виконанні курсової роботи слід дотримуватись академічної доброчесності та забезпечувати недопущення текстових запозичень! Неприпустима наявність в роботі академічного плагіату, несамостійного виконання завдань, інших порушень академічної доброчесності.

Перед подаванням роботи на кафедру здобувач вищої освіти повинен власними силами, за допомогою існуючих онлайн-сервісів перевірити курсову роботу на наявність текстових запозичень. Перевірку тексту курсової роботи на наявність текстових запозичень проводять без списку використаних джерел і додатків.

Звіт подібності, в якому відображається відсоток схожості, подається з кур-

совою роботою. Результатом перевірки є висновок із наведеним відсотком оригінальності, який слід розуміти наступним чином.

Таблиця 1

Вимоги щодо рівня оригінальності тексту курсової роботи

Відсоток оригінальності	Рівень оригінальності	Рекомендована дія
71-100 %	Високий	Курсова робота допускається до захисту.
51-70 %	Достатній	Курсова робота потребує уваги з боку наукових керівників; допускається до захисту.
31-50 %	Умовний	Курсова робота потребує особливої уваги, може бути повернута для коригування з подальшою повторною перевіркою.
30 % і нижче	Низький	Курсова робота відхиляється та може бути прийнята до розгляду після докорінного перероблення з обов'язковою повторною перевіркою.

Остаточне рішення щодо наявності або відсутності в роботі академічного плагіату приймається з урахуванням результатів перевірки тексту за допомогою спеціалізованих програм із подальшим аналізом результатів перевірки науковим керівником курсової роботи, який ухвалює рішення щодо допуску курсової роботи до захисту. Здобувач вищої освіти, що виконав курсову роботу, яка має високий або достатній рівень оригінальності тексту, допускається до її захисту. Здобувач вищої освіти, що виконав курсову роботу, яка має умовний або низький рівень оригінальності тексту, допускається до захисту за умови доопрацювання курсової роботи та подальшої (повторної) її перевірки на унікальність.

2. ПІДГОТОВКА ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Організація виконання роботи

Кожному здобувачу вищої освіти призначають наукового керівника з числа провідних викладачів кафедри.

Керівник надає здобувачу вищої освіти рекомендації з підбору і використання літературних джерел, збору та обробки аналітичної інформації. Він консультує здобувача вищої освіти, контролює хід виконання, дає оцінку роботі здобувача вищої освіти у рецензії.

Процес виконання курсової роботи передбачає наступні етапи:

- 1) вибір теми роботи;
- 2) складання плану роботи;
- 3) підбір і опрацювання наукової та науково-методичної літератури, законодавчих, нормативних та інструктивних матеріалів з теми роботи;
- 4) визначення мети і завдань роботи, об'єкта і предмета дослідження;
- 5) збір і попереднє вивчення необхідної інформації;
- 6) розробка туристичного продукту (туру) за заданими параметрами;
- 7) економічне обґрунтування туру;
- 8) оформлення тексту роботи й ілюстративного матеріалу;
- 9) подання роботи на кафедру для рецензування керівником;
- 10) захист курсової роботи.

Курсові роботи (проекти) виконуються у терміни, передбачені графіком навчального процесу, але не пізніше, ніж за два тижні до захисту. У разі порушення термінів здачі робіт на кафедру без поважних причин курсові роботи (проекти) на перевірку приймаються в термін ліквідації підсумкової академічної заборгованості. Ліквідація такої заборгованості здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

2.2. Обрання теми курсової роботи

Тематика курсових робіт розробляється кафедрою і щорічно уточнюється з урахуванням змін, що відбуваються у туристичній сфері тощо.

Вибір тематики курсової роботи здійснюється студентом самостійно з переліку запропонованих тем курсових робіт «Туроперейтинг».

Здобувач вищої освіти може запропонувати власну тему, яка має теоретичне або практичне значення для туристичної сфери України. В таких випадках необхідно обґрунтувати вибір теми і погодити її із завідувачем кафедри. При виборі теми слід урахувати її актуальність, можливість отримання й опрацювання відповідного фактичного матеріалу, наявність власних науково-методичних напрацювань.

Закріплена за студентом тема курсової роботи погоджується науковим керівником. Курсові роботи студентів, які не відповідають затвердженій тематиці, не приймаються до розгляду.

3. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ТУРОПЕРЕЙТИНГ»

1. Розробка _____¹ туристичного продукту маршрутом Київ – _____ (обрати місто або регіон України).
2. Розробка _____¹ туристичного продукту для внутрішнього туризму України на прикладі _____ (місто або регіон – на вибір здобувача вищої освіти).
3. Розробка туристичного продукту вихідного дня _____¹ спрямування на прикладі _____ (регіон України – на вибір здобувача вищої освіти).
4. Розробка сезонного туристичного продукту на прикладі _____ (курорт, місто або регіон України – на вибір здобувача вищої освіти).
5. Розробка авторського туристичного маршруту територією _____ (регіон України – на вибір здобувача вищої освіти).
6. Особливості розробки та продажу туристичних продуктів до Туреччини (або Єгипту, Таїланду, ОАЕ, Греції – на вибір здобувача вищої освіти).
7. Особливості розробки та продажу екскурсійних туристичних продуктів до країни Західної Європи (Франції, Італії, Австрії або іншої на вибір здобувача вищої освіти).
8. Особливості формування та реалізації туристичних продуктів до міста _____ (Парижа, Відня, Лондона або іншого міста світу – на вибір здобувача вищої освіти).
9. Особливості розробки та продажу екологічних туристичних продуктів до _____ (США, Канади, Австралії або іншої країни – на вибір здобувача вищої освіти).
10. Особливості адаптації туристичних продуктів українських туроператорів до вимог міжнародного туристичного ринку (країна або регіон світу – на вибір здобувача вищої освіти).
11. Аналіз маршрутних карт туристичних продуктів масового відпочинку, що пропонуються туроператорами України для подорожей до Туреччини (або Єгипту, Таїланду, ОАЕ, Греції – на вибір здобувача вищої освіти).
12. Порівняльний аналіз туристичних продуктів провідних туроператорів України, що формують масові екскурсійні тури до країн Західної Європи (Франції, Італії, Австрії або Німеччини – на вибір здобувача вищої освіти).

¹ обрати вид: масового, екстремального, лікувально-оздоровчого, паломницького, пізнавального, рекреаційного, освітнього, гастрономічного, замкового тощо

13. Аналіз структури та наповнення екскурсійних маршрутів, запропонованих українськими туроператорами для туристів до Парижа *(або Відня, Лондона, міст США – на вибір здобувача вищої освіти)*.
14. Аналіз туристичного продукту в'їзного туризму України, що формується провідними туроператорами для іноземних туристів за традиційними маршрутами.
15. Оцінка конкурентоспроможності екскурсійних маршрутів для іноземних туристів, що пропонуються українськими туроператорами на прикладі міста Києва *(або Львова, Одеси – на вибір здобувача вищої освіти)*.
16. Аналіз туристичних продуктів масового внутрішнього туризму, сформованих українськими туроператорами для Карпатського *(або іншого – на вибір здобувача вищої освіти)* регіону.
17. Порівняльний аналіз туристичних продуктів українських туроператорів, що спеціалізуються на організації масових турів до Карпатського регіону *(область або курорт – на вибір здобувача вищої освіти)*.
18. Аналіз практики розробки та реалізації авторських екскурсійних маршрутів як інструменту диверсифікації туристичного продукту в Україні *(на прикладі обраного маршруту)*.
19. Аналіз процесу створення, просування та збуту туристичного пакету екскурсійного маршруту *(обирається здобувачем вищої освіти самостійно)*.
20. Аналіз сучасного стану та перспектив розвитку національного туроперейтингу в обраному регіоні України *(на основі діяльності конкретних туроператорів)*.

4. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ РОЗДІЛІВ

Рекомендована структура курсової роботи:

- Титульна сторінка (зразок – Додаток А).
- Бланк-завдання (заповнений та підписаний) (Додаток Б).
- Лист оцінювання курсової роботи (додаток В).
- Зміст (1 сторінка).
- Вступ (2 сторінки).
- Розділ 1 (теоретична частина) (5-6 сторінок).
- Розділ 2 (проектна частина – обґрунтування туру) (10-12 сторінок).
- Висновки (1 сторінка).
- Список використаних джерел (близько 20 джерел).
- Додатки.

Орієнтовний обсяг тексту курсової роботи – **20 (± 2) сторінок тексту без списку використаних джерел і додатків.**

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ РОЗДІЛІВ КУРСОВОЇ РОБОТИ

ЗМІСТ

Зміст – це перелік структурних елементів курсової роботи з номерами сторінок, які вказують початок розділу.

ВСТУП

У вступі студент повинен висвітлити окремими абзацами і виділити напівжирним шрифтом:

– **Актуальність теми.**

Актуальність дослідження полягає в очікуваному позитивному ефекті, що може бути досягнутий в результаті вирішення визначеного наукового або практичного завдання. Важливість дослідження обраної теми курсової роботи може бути обґрунтована недостатнім сучасним станом досліджуваної тематики, неузгодженістю або невідповідністю між якими-небудь аспектами об'єкта. Щоб показати стан розробленості вибраної теми, робиться короткий огляд літератури.

Наприклад,

Актуальність теми. У сучасному світі туризм є не лише ефективним засобом культурного обміну, але й важливою складовою економіки країни та розвитку регіонів. Туроперейтинг як ключовий елемент індустрії туризму відіграє провідну роль у формуванні конкурентоспроможного туристичного продукту, задоволенні потреб споживачів і реалізації туристичного потенціалу.

У сучасній науковій та практичній літературі цим питанням приділяється значна увага, проте актуальність теми зумовлена потребою розробки саме інноваційних туристичних продуктів, а також недостатністю методичних та практичних рекомендацій щодо їх створення. Більшість авторів [1, 2, 5, 8, 9] наголошують, що сучасні технології – зокрема штучний інтелект, великі дані та віртуальна реальність – відкривають нові можливості для підвищення ефективності діяльності ту-

ристичних операторів. Розробка теоретичних та практичних засад формування туристичного продукту дозволить сприяти сталому зростанню туристичного попиту та отримати позитивний соціально-економічний ефект.

– **Мета дослідження.**

Мета – це результат, який повинен бути отриманий наприкінці дослідження. Формулювання мети дослідження звичайно починаються словами «обґрунтувати ...», «узагальнити досвід...», «удосконалити ...» теоретичні, методичні та практичні аспекти організації розробки туристичних продуктів тощо.

– **Завдання дослідження.**

Сформульована мета дослідження визначає його завдання, які частіше за все виступають як часткові, порівняно самостійні цілі, що ставляться та вирішуються у курсовій роботі

Завдання курсової роботи логічно витікають з її загальної мети і розглядаються як основні етапи роботи здобувача вищої освіти. Найчастіше такі завдання формулюють у формі переліку, початок формулювання кожного із завдань передбачає використання дієслів.

Наприклад:

Основними завданнями дослідження є:

- 1) вивчити ...;
- 2) виявити ...;
- 3) дослідити ... (або «проаналізувати», або «критично оцінити», або «узагальнити»);
- 4) визначити ...;
- 5) розробити ...;
- 6) обґрунтувати ...;
- 7) удосконалити ... тощо.

– **Об’єкт дослідження.**

Це процес або явище, вибране для вивчення. Об’єктом дослідження курсової роботи можуть бути особливості організації турів конкретного виду туризму.

– **Предмет дослідження.**

Під предметом розуміються те, що знаходиться в межах об’єкта. Частіше за все, це – та сторона, той аспект, та точка зору, з якої здобувач вищої освіти вивчає об’єкт. Об’єкт і предмет дослідження, як категорії наукового процесу, співвідносяться між собою як загальне і часткове: в об’єкті виділяється та його частина, яка служить предметом дослідження.

При формулюванні предмета дослідження потрібно знати, що він повинен співпадати з його темою або за звучанням бути дуже близький до неї. В курсовій роботі з туроперейтингу це може бути розроблений проект туристичного продукту (туру) за визначеними параметрами (вид туризму, маршрут тощо).

– **Інформаційна база дослідження.**

Інформаційні джерела дослідження складають відповідні законодавчі та нормативні акти, інструктивні і методичні матеріали, документи, офіційні статистичні дані, літературні джерела, а також практичні дані конкретних закладів (розміщення, харчування), підприємств з теми дослідження тощо. Період, за який збирається інформація – 3 (в окремих випадках 5 і більше) останніх років.

– **Практичне значення проведеного дослідження.**

Зазначити, яку саме практичну цінність мають висновки та рекомендації щодо покращення організації та розробки турів.

РОЗДІЛИ ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ

РОЗДІЛ 1

Розділ 1. Науково-теоретичні основи організації та розробки турів (*конкретного виду*).

Розділ починається з коротке резюме результатів опрацювання джерел інформації про об'єкт дослідження, Матеріал подається у вигляді огляду нормативно-законодавчої бази та літератури за темою. Викладаються теоретичні аспекти туристичної діяльності (туропереїтингу) до організації турів обраного виду. Висвітлюються особливості даного виду туризму, історія його розвитку, вітчизняний та зарубіжний досвід щодо розробки туристичних продуктів та організації турів. Аналізується стан туристичного ринку та очікуваного попиту на досліджуваний вид туристичних продуктів.

Рекомендовано ілюструвати текст схемами, таблицями, картами, графіками. Закінчується перший розділ короткими проміжними висновками.

РОЗДІЛ 2

Розділ 2. Проектування, організаційне та технічне забезпечення туристичного маршруту.

Другий розділ – викладення результатів власних досліджень, проектування туристичного продукту.

В розділі потрібно:

1. Подати загальну характеристику обраного туру (самостійно обрати кількість людей, тривалість туру тощо)
2. Обґрунтувати вибір пунктів маршруту відповідно до мети поїздки та інтересів туристів.
3. Описати транспортне обслуговування, умови перевезень, тривалість маршруту;
4. Надати характеристику закладів розміщення (готелі, турбази) та харчування (категорія, оснащення, ціна, умови);
5. Описати заклади культури та дозвілля, включаючи музеї, театри, парки, атракції;
6. Таблично представити наявність готелів та закладів харчування, їхні категорії, місцезнаходження, умови проживання, ціни та послуги.
7. Визначити параметри маршруту: протяжність, транспортне обслуговування, тривалість, дислокацію АЗС та СТО.
8. Скласти технологічну карту маршруту за допомогою Google Maps або Vизicom.
9. Описати програму перебування туристів по днях, включаючи культурну, екскурсійну та анімаційну частину.
10. Вказати туристичні формальності (страхування, візи, дозвільні документи тощо).

11. Дати економічне обґрунтування туру: калькуляція вартості туру (страхування, транспорт, проживання, харчування, екскурсії, інші прямі та загальновиробничі витрати) на основі, розрахунок собівартості обслуговування групи туристів та одного туриста, розрахунок ринкової ціни туру з урахуванням ПДВ, прибутку.

Розрахунки рекомендується проводити з використанням програми Microsoft Excel та інших програмних продуктів. На основі розрахунків зробити висновки про ефективність розробленого туру

Текстовий матеріал розділу повинен бути проілюстрований рисунками (схемами, графіками, діаграмами тощо). Великі за розміром таблиці та рисунки (сторінка і більше) виносяться у додатки.

ВИСНОВКИ

Висновки – це послідовний, логічний виклад отриманих підсумкових результатів, які співвідносяться із метою і завданнями, сформульованими у вступі.

Це заключна частина курсової роботи, в якій формулюють загальні висновки дослідження, в якій викладаються головні підсумки проведеного дослідження, дається оцінка отриманих результатів роботи з урахуванням поставленої мети та завдань; передбачувані можливості використання результатів проведеної роботи. Текст рекомендовано викладати за підпунктами, кожний висновок повинен логічно підкріпляти попередній, один доказ впливати з іншого.

Необхідно сформулювати 5-6 пунктів висновків і пропозицій, що узагальнюють конкретні результати проведених у курсовій роботі досліджень послідовно за першим і другим розділами. Пропозиції повинні бути обґрунтованими та прийнятними для практичної реалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

У список включають нормативні документи, літературні джерела, включаючи наукові статті, інформацію з офіційних Інтернет-сайтів, електронних бібліотек, інші фахові джерела, які були безпосередньо використані у курсовій роботі. Кількість джерел – не менше 20.

Під час складання списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Джерела розміщуються в алфавітному порядку за прізвищами авторів або заголовків.

ДОДАТКИ

У додатках курсової роботи розміщуються:

- ілюстрації, великі за розміром таблиці з обсягом (сторінка і більше), узагальнений аналіз яких приведений в основній частині;
- технологічні карти, калькуляції, схеми маршруту, інструкції тощо.
- матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладення або форму подання не можуть бути внесені до основної частини (розрахунки та ін.).

5. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

5.1. Оформлення тексту

Текст роботи має бути розміщеним на одній стороні стандартного білого аркуша А4 (210×297 мм) з дотриманням розмірів поля: верхнє, нижнє – не менше 20 мм, лїве – не менше 25 мм, правє – не менше 10 мм. Не допускається видїлення поля будь-якими рамками.

Не використовувати в тексті видїлення **жирним шрифтом** (крїм слова «Вступ», назв: роздїлів, пїдроздїлів та таблиць) і *курсивом* (крїм слова „Таблиця” і „Продовж. табл.”).

Текст роботи, заголовки, таблицї, рисунки, додатки мають бути написанї шрифтом одного кольору.

Курсова робота виконується державною мовою, стиль – науковий. Викладання тексту роботи повинно бути логїчним, аргументованим, стилїстично вїрним з використанням наукової професїйної мови. Так, наприклад, згїдно з нормами наукового стилю при їнтерпретацї думок, обгрунтуваннї наукової позицїї написаним правилом вважається, щоб автор виступав від першої особи у множинї («ми спостерїгаємо», «ми пропонуємо», «на наш погляд» і т. п.), а краще використовувати знеособленї форми – «спостерїгається», «пропонується» тощо.

Не допускається використання в роботї матерїалїв рекламного характеру.

В роботї не допускаються стилїстичнї, орфографїчнї та граматичнї помилки. В разї сумнївїв рекомендується користуватися останнїми виданнями українського правопису, орфографїчними словниками.

У роботї можуть застосовуватися загальноприйнятї **скорочення** слїв: рр. – роки; та їн. – та їншї; і т.д. – і так далї; грн – гривня тощо. Допускається також використання абрєвіатури занадто довгих словосполучень, попередньо привївши їх повне значення, наприклад, «Товариство з обмеженою вїдповїдальнїстю (ТОВ)».

Текст роботи слїд розподїляти на абзаци, видїляючи приблизно рївнї і вїдокремленї за змїстом частини.

5.2. Оформлення змїсту

У змїстї зазначають назви всїх структурних елементїв курсової роботи, а також заголовки роздїлів, пїдроздїлів та пунктїв основної частини. Заголовки змїсту повиннї точно повторювати заголовки в тексті. Навпроти кожного заголовка й пїдзаголовок проставляють номер сторїнки, з якої починається викладення вїдповїдного роздїлу, пїдроздїлу.

Заголовки однакових рївнїв рубрикацїї необхідно розташувати один пїд одним. Заголовки кожного подальшого рївня змїщують на три-п'ять знаків праворуч по вїдношенню до заголовкїв попереднього рївня. Усї заголовки починають з великої букви без крапки в кїнцї. Останнє слово кожного заголовка з'єднують з вїдповїдним йому номером сторїнки в правому стовпцї змїсту.

5.3. Оформлення заголовкїв

Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМїСТ», «ВСТУП»,

«**ВИСНОВКИ**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**» друкують великими літерами, жирним шрифтом, по центру рядка. Номер розділу ставлять після слова **РОЗДІЛ (жирним шрифтом)**, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовки розділу.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої), жирним шрифтом, з абзацного відступу симетрично до тексту без крапки в кінці.

Переноси слів в заголовках не допускаються.

Відстань між назвою структурної частини та назвою підрозділу має становити один рядок. Відстань між заголовком і текстом має становити один рядок, між попереднім текстом і наступним заголовком – два рядки.

Не дозволяється розміщувати заголовок в нижній частині сторінки, якщо після нього залишається тільки один-два рядки тексту.

Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки, але остання сторінка розділу повинна бути заповнена не менше ніж на половину. Кожний розділ основної частини починається з нової сторінки, а підрозділ або пункт розпочинають на тій сторінці, на якій закінчився попередній.

5.4. Нумерація сторінок

Сторінки роботи нумеруються арабськими цифрами. Номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Титульний аркуш включається до загальної нумерації і вважається першою сторінкою, але номер сторінки на ньому не ставиться. Далі розміщують зміст роботи, з якого розпочинається нумерація (цифрою 2). Нумерації підлягають й сторінки списку використаних джерел. На додатках нумерація сторінок не ставиться.

5.5. Оформлення таблиць і рисунків

Таблиці, графіки, рисунки доцільно розміщувати у книжній орієнтації.

Основну масу цифрової інформації роботи оформляють у таблицях. Вони мають у стислому вигляді відображати потрібні показники, бути негроміздкими і доступними. Кожна таблиця супроводжується текстом, який частково або повністю має знаходитись попереду таблиці. В тексті наводять аналіз показників таблиці, який закінчують висновком і пропозицією щодо покращення наведених показників.

Таблицю розміщують після першого посилання на неї в тексті або на наступній сторінці, якщо місця для неї на попередній недостатньо. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено «... у табл. 1.2».

Якщо до таблиці звертаються повторно, то пишуть: див. табл. 1.2.

Нумерують таблиці у розрізі розділів роботи, номери яких складають із двох арабських цифр; перша – номер розділу, а друга – порядковий номер таблиці в цьому розділі, в кінці номера крапка не ставиться. Наприклад, другий розділ третя таблиця: *Таблиця 2.3*.

Розміщення номера таблиці – праворуч над назвою таблиці, незалежно від орієнтації сторінки. Слово *таблиця* пишеться курсивом і ставиться її номер.

Назву таблиці наводять по центру рядка з великої літери **жирним шрифтом**, в кінці назви таблиці крапку не ставлять.

Бажано таблицю розмістити на одній сторінці без переносу. Якщо це неможливо, то при переносі на обох сторінках пишуть номери колонок і тоді на другій сторінці назву їх не повторюють, а над таблицею справа пишуть «Продовж. табл. ...». Також наводять додатковий рядок з номерами граф таблиці.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки з малих літер, якщо вони є продовженням речення заголовка (наприклад, заголовок «Площа», а підзаголовки: «га», «км²» і т. д.), і з великої, якщо вони є самостійними реченнями.

Рисунок розміщують після першого посилання на нього в тексті або на наступній сторінці, якщо місця для нього на попередній недостатньо. При посиланні на рисунок доцільно використовувати звороти типу: «... як це видно з рис. 1.2», або «... як це показано на рис. 1.2».

Назву вказують внизу рисунка, після номера, на тому ж рядку. Нумерація здійснюється послідовно за кожним розділом (внизу) під рисунком (схемою): 2.1; 2.2; 2.3 і т. д. малими літерами (крім першої великої) жирним шрифтом, по центру рядка, в кінці назви рисунку крапку не ставлять. Наприклад: Рис. 1.1. Назва...

Рисунок відокремлюють від подальшого тексту роботи вільним рядком.

Ілюстрації в курсовій роботі повинні бути: по тексту – чорним по білому, в додатках – можливо кольорові.

5.6. Оформлення посилань на джерела інформації

При посиланні на використані джерела вказують порядковий номер за списком використаних джерел у квадратних дужках, наприклад, [15]. Якщо джерело цитують, то цитата оформлюється у відповідності з правилами передачі прямої мови; в кінці цитати ставиться номер використаного джерела та номер сторінки, де поміщена використана цитата, наприклад [10, с. 21] або декілька джерел, наприклад [10, с. 21; 15, с. 405].

5.7. Оформлення списку використаних джерел

Бібліографічний опис оформлюється згідно з національним стандартом України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Джерела слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Нормативна база на початок списку не виноситься, а розміщується в алфавітному порядку!

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел з урахуванням національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 наведено в додатку Г.

На останній сторінці списку використаних джерел автор роботи ставить свій підпис і дату закінчення роботи.

5.8. Оформлення додатків

Допоміжні або додаткові матеріали, які ускладнюють текст основної частини курсової роботи, розміщують в додатках, їх слід оформлювати як продовження роботи на її наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи

посилань на них у тексті роботи.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки і мати заголовок, надрукований посередині рядка вгорі малими літерами з першої великої. Над заголовком (також посередині) малими літерами з першої великої повинно бути надруковане слово «Додаток _____» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки позначити послідовно великими літерами українського алфавіту за винятком літер **Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**. Наприклад, додаток А, додаток Б і т. д.

Кожний додаток може бути розділений на декілька складових елементів. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку. *Наприклад:* Додаток А.1, Додаток А.2 і т. д.

Коли для нумерації додатків не вистачає літер алфавіту, використовувати спосіб: за додатком Я слідує додатки АА, АБ, АВ і т. д.

Якщо додаток – документ, який складається з декількох сторінок, то на першій сторінці підписується: Додаток А, а на решті сторінок додатку (також посередині) пишеться – Продовження додатку А.

6. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ, КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

6.1. Порядок подання та захисту курсової роботи

Завершена і належним чином оформлена курсова робота у визначений термін за 10 днів до початку захисту подається на кафедру фінансів, банківської справи та страхування на рецензування. Після перевірки роботи науковий керівник пише рецензію у Листі оцінювання (додаток В), в якій зазначає позитивні сторони роботи, її недоліки, вказує шляхи усунення недоліків. Робота, на яку подана негативна рецензія, повинна бути доопрацьована у відповідності до вимог, викладених у рецензії наукового керівника, і разом з рецензією на попередню роботу подається на кафедру вдруге.

До захисту допускається курсова робота, що отримала позитивну рецензію. Захист проводиться публічно на засіданні комісії, яка призначається завідувачем кафедри, у складі 2-3 викладачів, у тому числі керівника курсової роботи. Здобувач вищої освіти викладає основний зміст курсової роботи, дає відповідь на питання членів комісії і дає пояснення на зауваження, що містяться у рецензії наукового керівника. За результатами захисту оформляється протокол і відомість.

У випадку отримання здобувачем вищої освіти під час захисту курсової роботи оцінки «незадовільно» (FX, F) рішенням кафедри йому може бути запропонована нова тема і новий термін виконання курсової роботи. Здобувачі вищої освіти, які без поважної причини не подали курсову роботу у визначений термін або не захистили її, вважаються такими, що мають академічну заборгованість.

6.2. Критерії та шкала оцінювання курсових робіт

Оцінювання курсової роботи здійснюється за 100-баловою, 4-баловою шкалою та шкалою ЄКТС.

Загальний бал за 100-баловою шкалою складається з двох частин:

1. Виконання та оформлення роботи (критерії оцінювання наведені у додатку В) – максимально 59 балів.

2. Захист роботи (оцінюються вміння викласти основні результати дослідження, повнота та правильність відповідей на питання членів комісії) – максимально 41 бал.

Результати захисту переводяться з 100-бальної шкали у чотирибальову шкалу та шкалу ЄКТС (табл. 2).

Таблиця 2

Шкала оцінювання курсових робіт

Сума балів	Шкала ЄКТС	4-балова шкала
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного захисту
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним написанням роботи

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бондаренко Л. А. Інструменти підвищення якості туристичних послуг в умовах конкуренції. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм.* 2021. Вип. 13. С. 167–173. DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2021-13-17>.
2. Боруцька Ю. З. Практикум із методики створення еколого-туристичних стежок і маршрутів (з елементами сільського зеленого туризму): навч.-метод. посіб. Екологічний коледж Львівського національного аграрного університету. Львів, 2020. 166 с.
3. Влащенко Н. М., Тонкошкур М. В. Інноваційні технології в туризмі : навч. посібник. Харків; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова, 2022. 214 с.
4. Все про туризм: туристична бібліотека. URL: <http://tourlib.net/>.
5. Всесвітня туристична організація. URL: <http://www2.unwto.org/>.
6. Галасюк С. С., Нездоймінов С. Г. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 178 с.
7. Гончаренко Н. Г. Прийняття обґрунтованих управлінських рішень на підставі економічного аналізу господарської діяльності підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство.* 2020. Вип. 30. С. 52-54. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/30_2020ua/12.pdf.
8. ДСТУ 3862-99. Ресторанне господарство. Терміни та визначення. URL: <http://www.nau.kiev.ua/nau10/ukr/getcnt.php?uid=1022.260.0&nobreak>.
9. ДСТУ 4268: 2003. Послуги туристичні. Засоби розміщування. Загальні вимоги. URL: <http://www.kurortservice.com/uploads/assets/file/per.pdf>.
10. ДСТУ 4269: 2003. Послуги туристичні. Класифікація готелів. URL: <http://www.ukrhotels.com/files/File/4269-2003.pdf>.
11. ДСТУ 4281:2004. Заклади ресторанного господарства. Класифікація. URL: <http://zumf.com/doc/449/>.
12. ДСТУ 4527: 2006. Послуги туристичні. Засоби розміщування. Терміни та визначення. URL: <http://www.prohotel.tv/forum/index.php?autocom=downloads&showfile=439>.
13. Інформаційні системи і технології в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі : підручник / М. М. Скопень, М. К. Сукач, О. П. Будя [та ін.] ; за ред. М. К. Сукача, М. М. Скопеня. Київ : Ліра-К, 2022. 763 с.
14. Козловський Є. В. Правове регулювання туристичної діяльності : навчальний посібник. Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 272 с.
15. Кудла Н. Є. Управління якістю в туризмі : підручник; М-во освіти і науки України, Львів. ін-т економіки і туризму. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 327 с.
16. Лега О. В., Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б., Сіренко О. В., Яловега Л. В. Особливості обліку та оподаткування туристичної діяльності в Україні. *Ефективна економіка.* 2021. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8789>.

17. Мальська М. П., Бордун О. Ю., Жук І. З. Управління персоналом у туризмі: теорія і практика : навч. посіб. ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 232 с.
18. Національна Туристична Організація України. URL: https://nto.ua/index_ua.html
19. Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>.
20. Про затвердження Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-2015-%D0%BF#Text>.
21. Про затвердження порядку оформлення ваучера на надання туристичних послуг та його використання. Наказ Державної туристичної адміністрації України № 50 від 06.06.2005. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/RE11045?an=76>.
22. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222–VIII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>.
23. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
24. Сазонець І. Л., Сазонець О. М. Управління проектами та ризиками в туризмі : навч. посіб. ; Вищ. навч. приват. закл. «Дніпр. гуманіт. ун-т». Київ : Центр учбової літератури, 2023. 218 с.
25. Стафійчук В. І., Малиновська О. Ю. Туристичне країнознавство: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-Плюс, 2020. 808 с.
26. Туристські ресурси України : підручник / М. М. Покогодна, Т. В. Гордієнко, І. Л. Полчанінова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 222 с.
27. Туристські ресурси України: конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладач О. В. Поступна. Харків : НУЦЗУ, 2020. 209 с.
28. Туроперейтинг : навч. посіб. / [В. Я. Брич, О. Є. Гарбера, О. Я. Гугул та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Брича ; М-во освіти і науки України, Терноп. нац. екон. ун-т. Київ : Кондор, 2023. 275 с.
29. Шаховська Н., Сидор П. Розроблення архітектури системи планування безпечних туристичних подорожей. *Herald of Khmelnytskyi National University. Technical sciences*. 2022. Вип. 305(1). С. 96–101. DOI: <https://doi.org/doi:10.31891/2307-5732-2022-305-1-96-101>.
30. Якименко-Терещенко Н. В. Організація туризму: конспект лекцій : для студентів спец. 241 «Готельно-ресторанна справа», 242 «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків, 2022. 83 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської
справи та страхування

КУРСОВА РОБОТА

«Туроперейтинг»

на тему _____

Виконав(ла):
здобувач(ка) вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною
програмою Туризм
спеціальності 242 Туризм і
рекреація
групи _____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Керівник курсової роботи

Додаток В

Полтавський державний аграрний університет
 Факультет обліку та фінансів Форма здобуття освіти денна
 Спеціальність 242 Туризм і рекреація Освітньо-професійна програма Туризм
 Курс, група _____

ЛИСТ ОЦІНЮВАННЯ
курсної роботи
ТУРОПЕРЕЙТИНГ

здобувача вищої освіти _____
 на тему _____

Обсяг курсової роботи _____ Кількість використаних джерел _____

Відсоток оригінальності тексту _____
Загальна оцінка роботи (необхідне підкреслити, у разі потреби – доповнити): *актуальність теми розкрита* – фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; *ступінь втілення мети та виконання завдань дослідження* – низький; середній; високий; *повнота розкриття теми роботи у змісті* – фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі _____

Загальна оцінка змісту та якості оформлення роботи (необхідне підкреслити, у разі потреби – доповнити): *робота містить ознак практичного дослідження*: фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; *висновки за результатами досліджень мають обґрунтування*: недостатнє, відносно достатнє, достатнє; *пропозиції мають характер*: декларативний, певною мірою практичний, практичний; *додатки пов'язані з матеріалом роботи*: фрагментарно; на середньому рівні, у повному обсязі _____

Результати оцінювання курсової роботи

№ з/п	Критерії оцінювання курсової роботи	Максимальна кількість балів	Отримані бали
1	Оцінка змісту курсової роботи		
	Обґрунтування актуальності обраної теми роботи, формулювання мети, завдань, предмета та об'єкта дослідження	5	
	Глибина і якість теоретичного розділу	10	
	Якість практичного дослідження та його детальний аналіз з використанням наукових методів та новітніх інформаційних джерел	25	
	Науковий підхід до виявлення проблем та практична значущість висновків і пропозицій	5	
	Використання сучасних літературних і нормативних джерел	4	
	<i>Разом</i>	49	
2	Оцінка якості оформлення курсової роботи		
	Ілюстративність роботи (наявність та відповідність діючим стандартам таблиць, графіків та списку використаних джерел)	5	
	Відповідність оформлення курсової роботи встановленим вимогам і дотримання графіку виконання	5	
	<i>Разом</i>	10	
3	Загальна кількість балів за виконання курсової роботи (до захисту)	59	

Висновки (*підкреслити*):

- рекомендувати до захисту без доопрацювання;
- рекомендовано до захисту за умови доопрацювання _____
- не рекомендовано до захисту, необхідно суттєво доопрацювати _____

Роботу перевірів: _____

« _____ » _____ 20__ р.

_____ (підпис)

ДОДАТОК Г

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ
ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ З УРАХУВАННЯМ НАЦІОНАЛЬНОГО
СТАНДАРТУ УКРАЇНИ ДСТУ 8302:2015**

<i>Характеристика джерела</i>	<i>Приклад оформлення</i>
Книги: Один автор	1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с. 2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири і більше авторів	1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	<p>посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.</p> <p>3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с.</p> <p>4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с.</p> <p>5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.</p>
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<p>1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.</p> <p>2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с.</p> <p>3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.</p>
Без автора	<p>1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с.</p> <p>2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с.</p> <p>3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с.</p> <p>4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.</p> <p>5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с.</p> <p>6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с.</p> <p>7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с.</p> <p>8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с.</p> <p>9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с.</p> <p>10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с.</p> <p>11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.</p>
Багатотомні видання	<p>1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.</p> <p>2. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p>
Реферати дисертацій	<p>1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.</p> <p>2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.</p> <p>3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид.</p>

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
Законодавчі та нормативні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 4. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543. 5. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 6. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. 7. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
Архівні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10).

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	<p>3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).</p> <p>4. Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с.</p> <p>5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).</p>
Частина видання: книги	<p>1. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.</p> <p>2. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.</p>
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.</p> <p>2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</p> <p>3. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p> <p>4. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</p>
Частина видання: довідкового видання	<p>1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p> <p>2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць. Київ, 2014. С. 54–55.</p> <p>3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
Частина видання: продовжаного видання	<p>1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формування їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</p> <p>2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p> <p>3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.</p> <p>4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.</p>

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	<p>1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79.</p> <p>3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15.</p> <p>5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf.</p> <p>3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.</p>